

POHJOIS-SAVON HYVINVOINTIALUE, ENNAKKOVAIKUTUSTEN ARVIOINTI				
Arvioitava päätös:	Perhe- ja vammaispalveluiden talousarvio 2026			
Valmistellija:	Toimialajohtaja Kati Kantanen, Perhepalveluiden palvelualuejohtaja Minna Pitkänen, Vammaispalveluiden palvelualuejohtaja Seija Kärkkäinen			
Päätöksentekijä:	Aluehallitus			
Arviointinäkökulma:	Nykytila (tiivis kuvaus)		TA 2026 esitys	
Asiakkaat/Potilaat	-2 - + 2	Tiivis kuvaus	-2 - + 2	Tiivis kuvaus
		Palvelutuotannon organisoitumisella meneillään olevan talousvuoden aikana on pystytty edistämään toiminnallisia tavoitteita asiakkaiden palveluiden saatavuuden turvaamiseksi lakisääteisellä tavalla ja käynnistämään R3- uudistuksen toimeenpano digitaalisten palveluiden lisäämiseksi, monialaisen palvelun saatavuuden parantamiseksi ja toimintamallien yhtenäistämiseksi (yhdenvertaisuus). Joidenkin palveluiden osalta ilmenee edelleen käsittelyaikojen ylityksiä hakemuksien ja ilmoitusten käsittelyssä sekä palvelutarpeiden arvioinnissa. Palvelut on pystytty maantieteellisesti kattavalla tavalla järjestämään palveluverkko huomioiden poislukien tilapäiset muutostilanteet (esim. kesäaika). Palvelutuotanto painottuu korjaaviin ja raskaisiin palveluihin. Asiakkaan palveluiden yhteensovittamista eri palvelutehtävien välillä, asiakkaan tarpeeseen vastaavien palveluiden johtamista yhteensovitettuna kokonaisuutena sekä moniammatillisen tuen saatavuutta tulee edelleen kehittää.		Toiminnan muutostarpeisiin vastataan jatkamalla ja tehostamalla R3- uudistuksen mukaisten toimenpiteiden toimeenpanoa; lisäämällä digitaalisia palveluita, vahvistamalla moniammatillisen tuen saatavuutta, vahvistamalla yhdenvertaisten toimintamallien käyttöä sekä turvaamalla lakisäänen palveluiden saatavuus. Palveluissa vahvistetaan varhaisen sekä oikea-aikaisen avun, tuen ja hoidon tarpeen tunnistamista ja tuen ja avun tarpeisiin vastaamista vaikuttavilla palveluilla sekä edistään palveluja sujuvoittavia toimintamalleja.Kehittämällä ja lisäämällä omaa palvelutuotantoa ja keventämällä palveluiden rakennetta vahvistetaan edellytyksiä turvata asiakkaan palvelut yksilöllisen tarpeen mukaisesti tarkoituksenmukaisimmalla tavalla. Samalla vahvistetaan edellytyksiä palveluiden jatkuvuuden hallitsemiselle sekä monipuoliseen osaamiseen perustuvan tuen saatavuudelle lakisääteisen järjestämisvastuun mukaisesti. Rajoittunut taloudellinen kyky palvelutuotannon painopisteen korjaamiseksi ennaltaehkäiseviin palveluihin haastaa resurssien kohdentamista palvelutarpeiden mukaisesti sekä varhaisen, että korjaavan tuen palveluihin.
Henkilöstö		Henkilöstövajeita ilmenee palveluissa, joissa on lakiin kirjattu asiakasmitoitus ja henkilöstön saatavuudessa ilmenee haasteita myös erityisesti hyvinvointialueen reuna-alueilla ja erityisammattiryhmissä (psykologit, osin sosiaalityöntekijät). Ilmenevät haasteet ja vajeet kuormittavat työryhmiä ja vaikuttavat asiakaspalvelurajapinnassa toiminnan oikea-aikaisuuteen. Henkilöstön osaamisen ja henkilöstörakenteen kehittäminen suhteessa palvelutuotannon kehittämiseen on toteutunut osin viiveisesti. Työnjakon kehittämiseen eri henkilöstöryhmien välillä on ilmennyt tarpeita.		2 Talousarvion sisällä olevien palvelurakennemuodostusten läpivieminen edellyttää henkilöstön lisäämistä (omaksi tuotannoksi palveluiden muuttaminen) ja mahdollistaa henkilöstön tehtäväkuvien muuttamista ja jopa uudelleen sijoittumista. Henkilöstöresurssin allokointia hyvinvointialuetasossa edistetään edelleen ja työnjakoa kehitetään. Talousarviokaudella arvioidaan edellytyksiä talouden hallintaan tekemällä muuttoja omaksi työksi sekä tarvittavin resurssisiirtoin. Talouden tasapainottamiseksi on jouduttu sopeuttamaan myös henkilöstömenoja, mikä voi vaikuttaa heikentävästi jäljelle jäävän henkilöstöorganisaation kyvykkyyteen turvata lakisääteiset palvelut sekä tarvittavat uudistukset.
Organisaatio		Toimialan palvelutuotannon organisoitumisen selkeyttäminen kuluvalle talousarviovuodelle on tukenut palveluiden yhdenmukaistamisen toimeenpanoa. Toiminnoissa toteutettavien ratkaisujen systeemivaikutuksien arviointi on näyttäytynyt edelleen puutteellisenä. Integraation johtamiselle nykyisessä organisaatiossa ei vielä kaikilta osin ole löytynyt tarvittavia rakenteita.		-1 Palvelurakennemuodistuksen tavoitteiden saavuttaminen ja asiakkaiden palveluiden onnistunut yhteensovittaminen edellyttää eri toimialojen välistä integraation vahvistamista sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujärjestelmässä. Erilaiset aluejaot tulee edelleen huomioida yhteistyörakenteissa ja jatkaa toiminnallisten yhteistyön vahvistamista kuntien, seurakuntien ja järjestöjen kanssa yhteisövaikuttavuustyön periaatteita hyödyntäen.
Ympäristö		Palveluita tuotetaan edelleen laajalla toimipisteverkostolla hyvinvointialueella, osittain työntekijät liikkuvat eri toimipisteiden välillä.		1 Palveluvalikoimaa kehittämistä jatketaan edistämällä lähi- ja aluepalveluiden lisäksi digitalisaation ja videovälitteisen etäpalvelun tuomia mahdollisuuksia, mikä vaikuttaa ympäristöön sekä alueen väestöön.
Talous ja elinvoima		Palvelutuotannon viimesijaisiin palveluihin kohdistuva painopiste vaikeuttaa myös strategisten tavoitteiden edistämistä, sillä toimialan palveluihin liittyy raskaita subjektiiviseen oikeuteen sidottuja erityispalveluita, jotka on palvelutarpeen ilmetessä järjestettävä. Nykyinen toiminnan painopiste sekä ostopalvelupainotteisuus haastaa hyvinvointialueen talouden ja henkilöstöresurssien saatavuuden tulevaisuudessa. Sosiaalihuollon palveluissa on edelleen käytössä kolme asiakastietojärjestelmää, mikä vaikeuttaa tiedolla johtamista sekä palvelutoiminnan tarkoituksenmukaista resurssointia ja voi muodostaa asiakasturvallisuusriskejä sosiaalihuollon yhtenäisen asiakastietojärjestelmän käyttöönoton viivästyessä esimerkiksi asiakkuuden siirtymätilanteissa.		0 Perhe- ja vammaispalveluiden toimialan rahoitus on niukka valtakunnalliseen tasoon ja palvelutarpeeseen nähden. Talouden raamin tiukkuus sekä jatkuvat sopeutustarpeet lisäävät selvästi riskiä lakisääteisten palveluiden tuottamiselle ja palvelurakenteen kehittämisen onnistumiselle. Toteutuessaan strategiset toimenpiteet vähentävät kustannusten nousupainetta ja tasapainottavat hyvinvointialueen taloutta, mutta samalla talouden tasapainottamista vaikeuttavat lisäkulut, joita ei talousarvion laadinnassa ole voitu ottaa huomioon. Talousarvio ei myöskään sisällä varauksia palvelutarpeen muutoksiin, eikä siinä ole voitu huomioida riittävästi varauksia asiakaspalveluiden ostoista johtuviin hinnankorotuksiin. Esitetyistä lakimuutoksista johtuvia lisäyksiä palvelukysynnässä ei ole pystytty ennakoidaan johtuen esitysten keskeneräisyydestä ja sisältöjen soveltaminen täsmentyy vasta toimeenpano vaiheessa. Talouden tasapainottamiseksi on jouduttu sopeuttamaan myös henkilöstömenoja, mikä lisää riskejä suhteessa palvelutarpeisiin vastaamiseen.
Strategia		Ennaltaehkäisevien ja varhaisen tuen palveluiden sekä omatuotannon vahvistaminen ja strategian mukainen palvelurakenteen keventäminen etenee hitaasti huomioiden talouden asettamat säästövaateet. Kustannusten kasvun tehokas hillintä edellyttää laajempaa vaikuttamista koko sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujärjestelmän toimintaan sekä integraatioiden vahvempaa tunnistamista. Panostukset, joilla hillitään palvelutarpeen kasvua, eivät ole riittäviä ja palvelutarvetta syntyy toistaiseksi enemmän kuin palvelujärjestelmä kykenee kantamaan.		1 Perhe- ja vammaispalveluiden palvelurakennemuodistuksen mukaisesti edistetään varhaisen tuen palveluita, palvelurakenteen keventämistä ja omaa palvelutuotantoa. Toimintaa kehitetään moniammatillinen yhteistoiminta sekä vaikuttavuusperustaisuus huomioiden. Perhe- ja vammaispalveluiden digitaalisia palveluita pyritään edistämään suunnitelman mukaisesti, millä turvataan alueen väestölle monipuoliset ja saatavilla olevat palvelut.
Täyttöohje:		-2 = merkittävä negatiivinen vaikutus -1= negatiivinen vaikutus 0 = ei vaikutusta + 1 = positiivinen vaikutus +2 = merkittävä positiivinen vaikutus Vaihtoehdot arvioidaan arviointinäkökulmittain sekä numeraalisesti, että tiiviillä kirjallisella kuvauksella (vain ydinkohdat)		

**POHJOIS-SAVON
HYVINVOINTIALUE,
ENNAKKOVAIKUTUSTE
N ARVIOINTI**

Arvioitava päätös:

Valmistelija:

Päätöksentekijä:

**Arviointinäkökulma
:**

Asiakkaat/Potilaat

Nykytila (tiivis kuvaus)

Arvio -2 - + 2

Vaihtoehto 1 (tiivis kuvaus)

Arvio -2 - + 2

Vaihtoehto 2 (tiivis kuvaus)

Arvio -2 - + 2

Vaihtoehto 3 (tiivis kuvaus)

Arvio -2 - + 2

Henkilöstö

Nykytila (tiivis kuvaus)

Arvio -2 - + 2

Vaihtoehto 1 (tiivis kuvaus)

Arvio -2 - + 2

Vaihtoehto 2 (tiivis kuvaus)

Arvio -2 - + 2

Vaihtoehto 3 (tiivis kuvaus)

Arvio -2 - + 2

Organisaatio

Nykytila (tiivis kuvaus)

Arvio -2 - + 2

Vaihtoehto 1 (tiivis kuvaus)

Arvio -2 - + 2

Vaihtoehto 2 (tiivis kuvaus)

Arvio -2 - + 2

Vaihtoehto 3 (tiivis kuvaus)

Arvio -2 - + 2

Ympäristö

Nykytila (tiivis kuvaus)

Arvio -2 - + 2

Vaihtoehto 1 (tiivis kuvaus)

Arvio -2 - + 2

Vaihtoehto 2 (tiivis kuvaus)

Arvio -2 - + 2

Vaihtoehto 3 (tiivis kuvaus)

Arvio -2 - + 2

Talous ja elinvoima

Nykytila (tiivis kuvaus)

Arvio -2 - + 2

Vaihtoehto 1 (tiivis kuvaus)

Arvio -2 - + 2

Vaihtoehto 2 (tiivis kuvaus)

Arvio -2 - + 2

Vaihtoehto 3 (tiivis kuvaus)

Arvio -2 - + 2

Strategia

Nykytila (tiivis kuvaus)

Arvio -2 - + 2

Vaihtoehto 1 (tiivis kuvaus)

Arvio -2 - + 2

Vaihtoehto 2 (tiivis kuvaus)

Arvio -2 - + 2

Vaihtoehto 3 (tiivis kuvaus)

Arvio -2 - + 2

Täyttöohje: -2 = merkittävä negatiivinen vaikutus

- 1= negatiivinen vaikutus

0 = ei vaikutusta

+ 1 = positiivinen vaikutus

+2 = merkittävä positiivinen vaikutus

Vaihtoehdot arvioidaan arviointinäkökulmittain sekä numeraalisesti, että tiiviillä kirjallisella kuvauksella (vain ydinkohdat)